

Mijn voorouderbeeld van het eiland Nias

Een bijzondere hoofdtooi, een krachtig gelaat met geprononceerde wenkbrauwen, een flinke neus, een fraaie snor en een kinbaardje kenmerken het beeld (30 cm) op bijgaande foto. Het beeld is een typisch voorouderbeeld van het eiland Nias dat tamelijk geïsoleerd, op 110 km ten westen van Sumatra in de Indische Oceaan ligt.

Voorouderbeelden van Nias zijn er in verschillende groottes en met verschillende kenmerkende attributen als hoofdtooi, halsketting, oorhanger en armband. De voorouderbeelden hebben echter ook veel gemeen, zijn meestal compleet naakt, merendeels man, vaak met een duidelijke erectie maar soms ook met kenmerken van een hermafrodit, een onduidelijk geslacht en kleine borsten. De houding van de beelden is soms staand met gebogen benen of in hurkhouding, al dan niet ondersteund door een primitief stoeltje. Soms steunen de handen, een stokje omklemmend, op de knieën maar ook houden de beide handen samen een beker vast.

In het artikel van Feldman staan drie afbeeldingen van beeldjes van ongeveer 50 cm, die ook de tulbandachtige hoofdtooi van bijgaand beeldje tonen en *Adu Numa* worden genoemd. Voorouderbeelden die de veel vaker voorkomende verticale driehoekvormige hoofdtooien dragen worden *Adu Zatua* genoemd. De naam *Adu Hörö* lijkt bestemd voor beelden –

tot wel twee meter hoog – zonder armen en met gevorkte hoofdtooien die voornamelijk op Zuid-Nias voorkomen.

Bijna alle voorouderbeelden dragen de drie sieraden: halsketting, oorsieraad (bij mannen alleen in de rechteroorlel) en armband. Op ‘mijn’ beeld is een gestreepte halsketting te zien, een *Nifato-fato*, een sieraad voor een man van adel, halvemaanvormig en gemaakt van zilver- of goudplaat waarin ‘vouwen’ zijn aangebracht. Een ander type halsband is een *Niftali*, gemaakt van getordeerd zilver- of gouddraad en in een spiraalvorm gedraaid. Ook vaak voorkomend is een *Kalabubu* een halsketting met een messing kern waarover rondjes van gepolijst kokosnootbast zijn geschoven; oorspronkelijk mochten deze kettingen alleen gedragen worden door krijgers die één of meer koppen hadden gesneld. Het sieraad in de uitgerekte rechter oorlel van het beeld is een *Ganle Saro Dalinga* van ongeveer 10 cm. heeft de vorm van een grote 3 en is gehamerd uit goud of messing evenals de armband.

**Het favoriete
object van
Hans van Haeren**

Het gewicht van het oorsieraad is niet zodanig dat daardoor de oorlel is uitgerekt; bovendien wordt de Gaule slechts bij speciale gelegenheden gedragen. Een aantal van de verschillende voorouderbeelden zijn door toedoen van missie en zending in Nederland terecht gekomen. Een boeiend verslag van de telooring van de voorouderverering op de nabij Nias gelegen Batoe eilanden, waar voornamelijk de Adu Hörö beelden voorkwamen, is te lezen in *Steinharts biecht, Zielenstrijd op de Batoe-eilanden* door Karel Weener met veel authentieke foto's.

haerenh@xs4all.nl

Literatuur

- Feldman, J.A. (1990) *Nias: Tribal Treasures: Cosmic Reflections in Stone, Wood and Gold*. Delft Volkenkundig Museum Nusantara.
- Weener, Karel (2020) *Steinharts biecht. Zielenstrijd op de Batoe-eilanden*. Amsterdam: Boom